Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

УДК 811.581'367.4:[81'42:32]
DOI https://doi.org/10.32782/2409-1154.2026.80.19

Цимбал С. В.,
кандидат філологічних наук,
завідувач кафедри китайської мови і перекладу
факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
https://orcid.org/0000-0002-7367-5354

Ільницька М. Б.,
старший викладач кафедри китайської мови і перекладу
Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
http://orcid.org/0000-0002-4882-4557

Огінська Т. Д.,
студентка IV курсу
Факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
https://orcid.org/0009-0007-8249-919X

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ СЛОВОСПОЛУЧЕНЬ ТА ЇХ ФУНКЦІОНУВАННЯ В СУЧАСНОМУ КИТАЙСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Анотація. Статтю присвячено комплексному дослідженню словосполучень сучасної китайської мови, їх структурно-семантичної класифікації та особливостей функціонування в сучасному політичному дискурсі Китайської Народної Республіки. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю систематизації сучасних підходів до класифікації словосполучень у китайській мові, а також зростанням інтересу до вивчення мовних механізмів функціонування офіційно-політичного мовлення. У статті розглянуто сучасні підходи до класифікації словосполучень, представлені в китайській та зарубіжній лінгвістиці. Проаналізовано структурну класифікацію словосполучень, функціональні типи, а також принципи їх поділу за кількістю компонентів і ступенем семантичної злитості. Особливу увагу приділено зіставленню різних типологічних моделей, запропонованих китайськими мовознавцями, що дозволило виявити їхні спільні та відмінні ознаки й окреслити найбільш продуктивні критерії класифікації. Встановлено, що сучасна система словосполучень китайської мови є багаторівневою та ґрунтується на комплексному врахуванні структурних, граматичних, семантичних і функціональних характеристик. Практична частина дослідження базується на контекстуальному аналізі сучасних китайськомовних політичних текстів, опублікованих у провідних офіційних інформаційних виданнях КНР. У роботі встановлено, що в політичних текстах найактивніше функціонують атрибутивні, дієслівно-об'єктні, обставинні та складні іменникові словосполучення. Вони виконують номінативну, інформаційну, оцінну, аргументативну та мобілізаційну функції, сприяють концептуалізації політичних процесів, структуруванню складних державних стратегій і формуванню цілісної картини сучасної політичної комунікації Китаю. Значну роль відіграють багатокомпонентні словосполучення, що дозволяють компактно репрезентувати складні соціально-політичні, економічні та культурні концепти, характерні для офіційного стилю китайської мови. Комплексний підхід до їх класифікації дає можливість глибше зрозуміти закономірності функціонування китайського синтаксису, особливості організації офіційно-політичних текстів та механізми формування їхнього смислового простору. Отримані результати можуть бути використані у подальших дослідженнях із сучасної китайської граматики, синтаксису, політичної лінгвістики, дискурс-аналізу, перекладознавства, а також у практиці викладання китайської мови у закладах вищої освіти.

Ключові слова: класифікація словосполучень, синтаксичні моделі, злиті словосполучення, складне словосполучення, практична граматика, сучасна китайська мова, політичний дискурс.

Постановка проблеми. Зважаючи на аналітичний характер китайської мови та провідну роль словосполучень у побудові синтаксичних конструкцій, їх дослідження є важливим як для теоретичної лінгвістики, так і для практики викладання китайської мови, перекладознавства та дискурсології. Матеріалом дослідження стали тексти, присвячені питанням державного стратегічного планування, економічного розвитку, екологічної політики та культурної модернізації. Аналіз мовного матеріалу засвідчив, що словосполучення є одним із ключових засобів організації політичного дискурсу, забезпечуючи точність передавання інформації, логічність викладу, ідеологічну аргументацію та реалізацію прагматичних завдань комунікації. Результати дослідження підтверджують, що словосполучення є не лише базовою синтаксичною одиницею сучасної китайської мови, а й важливим інструментом реалізації комунікативної стратегії політичного дискурсу.

Виклад основного матеріалу. Аналізуючи словосполучення сучасної китайської мови, передусім варто звернути увагу на те, що вони формуються за певними структурними моделями на основі підрядного зв'язку між компонентами, серед яких виділяють головний (центральний) і залежний елементи.

Структурна класифікація словосполучень передбачає їх розподіл відповідно до граматичної будови компонентів, що входять до складу конструкції. Згідно з цим підходом, словосполучення китайської мови можна поділити на 16 структурних типів [1].

Найуживанішими є дві базові структурні моделі. Перша модель – 名（代）+ 动（形）(míng (dài) + dòng (xíng)), тобто поєднання іменника (або займенника) з дієсловом чи прикметником. Між компонентами такого словосполучення встановлюється предикативний зв'язок, у якому один елемент виконує роль суб'єкта, а інший – предиката. Інакше кажучи, предикат відповідає на питання «що це?» або «який/як?» щодо суб'єкта (词组, n.d.). Наприклад:

天气很好 (tiānqì hěn hǎo) – «погода хороша» (іменник + прикметник);

父母帮助 (fùmǔ bāngzhù) – «батьки допомагають» (іменник + дієслово);

树美丽 (shù měilì) – «дерево красиве» (іменник + прикметник).

Друга модель – 动 + 名（代） (dòng + míng (dài)), тобто поєднання дієслова з іменником або займенником. У цьому випадку між компонентами встановлюється об'єктний (керівний) зв'язок: дієслово виступає домінуючим елементом, а іменник – залежним, відповідаючи на питання «кого?» або «що?» (词组, n.d.). Наприклад:

喂她 (wèi tā) – «годувати її» (дієслово + займенник);

发现黄金 (fāxiàn huángjīn) – «знайти золото» (дієслово + іменник).

Окрім структурної класифікації, у китайській мові виділяють також функціональні типи словосполучень, які визначаються їх синтаксичною роллю в реченні.

Перший тип – іменникові словосполучення, у яких головним компонентом виступає іменник, а вся конструкція функціонує як іменник (词组, n.d.). Наприклад:

老师和学生 (lǎoshī hé xuéshēng) – «вчителі та студенти»;

上海和北京 (Shànghǎi hé Běijīng) – «Шанхай і Пекін».

Другий тип – дієслівні словосполучення, у яких ядром є дієслово, а вся конструкція виконує дієслівну функцію [2]. Наприклад:

认真学习 (rènzhēn xuéxí) – «старанно навчатися»;

生产加工 (shēngchǎn jiāgōng) – «виробляти та обробляти».

Третій тип – прикметникові словосполучення, де головним компонентом є прикметник, а конструкція загалом виконує атрибутивну або предикативну функцію [2]. Наприклад:

非常漂亮 (fēicháng piàoliang) – «дуже гарний»;

又大又小 (yòu dà yòu xiǎo) – «і великий, і малий».

Моделі словосполучень у китайській мові часто збігаються з моделями словотворення складних слів, що зумовлює їхню формальну подібність. Наприклад, 东西 (dōng xī) у значенні «схід і захід» є словосполученням, тоді як 东西 (dōngxi) у значенні «річ» – складним словом.

Розмежування словосполучення і складного слова здійснюється за кількома критеріями. По-перше, фонетичним: у словосполученні наголос розподіляється рівномірно між компонентами (*напр.,* 大小 dà xiǎo – «великий і малий»), тоді як у складному слові наголос зміщується, а другий склад може редукуватися (大小 dàxiǎo – «розмір»).

По-друге, семантичним: компоненти словосполучення зберігають самостійне значення, тоді як у складному слові воно може частково або повністю втрачатися.

По-третє, синтаксичним: словосполучення допускає вставку інших елементів між компонентами, тоді як складне слово є неподільною одиницею [3; 4].

Водночас у сучасній китайській мові нерідко виникають випадки, коли межа між словосполученням і складним словом є розмитою. Це зумовлено ізолюючим характером мови та відсутністю чітких морфологічних показників зв'язку. Наприклад, 上海大学 (Shànghǎi dàxué) «Шанхайський університет» беззаперечно є словосполученням, однак його скорочена форма 上大 (Shàngdà) може функціонувати як окреме слово.

Окрему групу становлять складні слова, утворені за синтаксичними моделями, у яких між компонентами встановлюються відношення, подібні до зв'язків між членами речення. Хоча такі одиниці формально нагадують словосполучення, вони є неподільними та не допускають вставки інших елементів. Наприклад, 缩短 (suōduǎn) «скорочувати» утворене за моделлю дієслово + додаток, однак функціонує як єдине слово [3; 4].

Крім цього, класифікація словосполучень у сучасній китайській мові зокрема ґрунтується на їхніх кількісних і семантичних характеристиках, що відображають як формальну організацію мовних одиниць, так і особливості їх функціонування в мовленні. З огляду на складність і багатовимірність цього явища, доцільно застосовувати комплексний підхід, який передбачає поєднання кількох критеріїв класифікації. Словосполучення аналізуються за їхньою структурною будовою – тобто за кількістю компонентів, а також за семантичними параметрами – ступенем смислової злитості компонентів і характером центрального елемента. Такий підхід дає змогу більш повно охарактеризувати словосполучення як синтаксичну одиницю. Насамперед варто розглянути класифікацію за кількістю компонентів, яка є однією з базових у сучасній лінгвістиці.

Залежно від кількості повнозначних слів словосполучення поділяються на прості та складні. Простими вважаються словосполучення, що складаються з двох повнозначних компонентів, між якими встановлюється один синтаксичний зв'язок. Вони становлять найелементарніший тип синтаксичних конструкцій і водночас виконують важливу номінативну функцію, оскільки позначають предмети, їхні ознаки, дії або процеси. Завдяки своїй структурній простоті такі словосполучення є базовими одиницями синтаксису та виступають мінімальними одиницями членування мовлення [5, с. 322]. Наприклад, у словосполученнях 金戒指 (jīn jièzhǐ) «золоте кільце», 买纸 (mǎi zhǐ) «купити папір», 告诉新闻 (gàosù xīnwén) «повідомити новини», 妈妈的包 (māmā de bāo) «мамина сумка» чітко простежується наявність двох компонентів, пов'язаних єдиним синтаксичним зв'язком.

На відміну від простих, складні словосполучення характеризуються більш розгалуженою структурою, оскільки складаються з трьох і більше повнозначних слів. Вони також виконують номінативну функцію, проте відзначаються більшою семантичною деталізацією та структурною складністю. Утворення таких словосполучень відбувається шляхом поширення простих конструкцій або поєднання кількох простих словоспо-

лучень у межах єдиної синтаксичної структури. У результаті між компонентами виникає кілька синтаксичних зв'язків, що формують складну ієрархію залежностей [6, с. 162]. Це можна простежити на прикладах 探索新材料 (tànsuǒ xīn cáiliào) «досліджувати новий матеріал», 著名的蒙娜丽莎肖像 (zhùmíng de Méngnàlìshā xiàoxiàng) «відомий портрет Мони Лізи», 头顶宁静的天空 (tóudǐng níngjìng de tiānkōng) «спокійне небо над головою», де кожен наступний компонент уточнює або розширює значення попереднього.

Особливу підгрупу серед складних словосполучень становлять конструкції, у яких залежний компонент представлений розгорнутим словосполученням – зокрема субстантивно-квантитативним або субстантивно-кваліфікативним. Такі структури є характерними для китайської мови і зазвичай оформлюються за допомогою службової частки 的 de, яка виконує функцію зв'язку між означувальним і означуваним компонентами. Вони дають змогу виразити кількісні або якісні характеристики предмета більш детально та точно [7, с. 224–225]. Наприклад, у словосполученнях 五岁的狗 (wǔ suì de gǒu) «п'ятирічний собака» та 人口稠密的村庄 (rénkǒu chóumì de cūnzhuāng) «густонаселене село» залежний компонент містить додаткову інформацію про вік або характеристику об'єкта, що розширює зміст усього словосполучення.

Переходячи до семантичного аспекту класифікації, слід зазначити, що важливим критерієм є ступінь смислової злитості компонентів. За цим параметром словосполучення поділяються на вільні (членимі) та злиті (нечленимі). Вільні словосполучення характеризуються відносною самостійністю своїх компонентів: кожен із них зберігає власне лексичне значення та може функціонувати як окремий член речення. Такі конструкції відзначаються гнучкістю та здатністю виражати різноманітні семантичні відношення, зокрема відношення належності, локалізації чи атрибутивності. Наприклад, у словосполученні 上海的名胜古迹 (Shànghǎi de míngshèng gǔjì) «визначні пам'ятки Шанхаю» кожен компонент має чітке самостійне значення, а вся конструкція легко піддається синтаксичному членуванню.

Натомість злиті словосполучення характеризуються високим ступенем семантичної єдності. Їхні компоненти настільки тісно пов'язані між собою, що функціонують як єдине ціле і зазвичай виступають одним членом речення. У таких конструкціях окремі елементи частково втрачають свою самостійність, а їх значення інтегрується в загальне значення словосполучення. Це спостерігається, зокрема, у словосполученнях 新闻之一 (xīnwén zhī yī) «одна з новин» або 最好的之一 (zuì hǎo de zhī yī) «одна з найкращих», де поєднання компонентів створює неподільну смислову єдність.

До злитих словосполучень належать також конструкції, що виражають кількісні та якісні характеристики предметів. Наприклад, субстантивно-квантитативні словосполучення передають кількість об'єктів або міру речовини, як-от 两个父母 (liǎng gè fùmǔ) «двоє батьків» чи 一条腿 (yī tiáo tuǐ) «одна нога». У свою чергу, субстантивно-кваліфікативні словосполучення виражають певну ознаку або характеристику предмета, наприклад 不可思议的女士 (bùkěsīyì de nǚshì) «неймовірна жінка» або 一个不高的女孩 (yí gè bù gāo de nǚhái) «невисока дівчина». У таких випадках залежний компонент зазвичай має злитий характер і виконує функцію уточнення або конкретизації властивостей об'єкта [8].

Зазначені підходи до класифікації словосполучень отримали подальший розвиток у сучасній китайській лінгвістиці, де пропонуються більш деталізовані типології. Зокрема, Фан Юй 房玉 (2006) виокремлює одинадцять основних структур, які дозволяють систематизувати словосполучення за характером взаємозв'язків між їхніми компонентами. Серед них можна назвати афіксальну структуру 附加结构 (fùjiā jiégòu), яка передбачає приєднання афіксів до базових слів; атрибутивну структуру 偏正结构 (piānzhèng jiégòu), де один компонент підпорядкований іншому; нумеральну структуру 数量结构 (shùliàng jiégòu), що утворюється за схемою числівник + класифікатор; а також структуру редуплікації 重叠结构 (chóngdié jiégòu), яка характеризується повторенням лексичних одиниць для вираження значення інтенсивності, кількості або тривалості. До цього переліку входять також еквівалентна структура 同位结构 (tóngwèi jiégòu), дієслівно-об'єктна 动宾结构 (dòngbīn jiégòu), дієслівно-результативна 述补结构 (shù bǔ jiégòu), дводієслівна 连动结构 (liándòng jiégòu), копулятивна 联合结构 (liánhé jiégòu), конструкція додаток-підмет 兼语结构 (jiān yǔ jiégòu) і суб'єкт-предикативна 主谓谓语句 (zhǔ wèi wèi yǔjù). Кожна з цих структур відображає специфічні синтаксичні та семантичні взаємозв'язки компонентів словосполучень і слугує ключем до розуміння механізмів їхнього функціонування у сучасній китайській мові.

Іншим відомим підходом до класифікації словосполучень є система, запропонована Цзя Яньхуаем 贾演准 (1998), яка також включає одинадцять типів. Автор виокремлює копулятивні словосполучення 联合词组 (liánhé cízǔ), суб'єктно-предикативні 主谓词组 (zhǔ wèicí zǔ), дієслівно-об'єктні 动宾词组 (dòng bīn cízǔ), атрибутивні 偏正词组 (piān zhèng cízǔ), нумеральні 数量词组 (shùliàng cízǔ), додаткові 补充词组 (bǔchōng cízǔ), післяйменникові 方位词组 (fāngwèi cízǔ), еквівалентні 同位词组 (tóngwèi cízǔ), стійкі 固定词组 (gùdìng cízǔ), прийменникові 介词结构 (jiècí jiégòu) та конструкції з часткою "的" 的字结构 ("de" zì jiégòu). Кожен із цих типів відображає специфічні синтаксичні та семантичні зв'язки компонентів словосполучень, що дозволяє детально описати їхню структуру та функціонування у сучасній китайській мові [9].

У навчальній літературі, зокрема в підручнику «Практична граматика китайської мови для іноземців», класифікація словосполучень подається з урахуванням частиномовної належності їхніх компонентів. Такий підхід дає змогу не лише систематизувати словосполучення за типом граматичних зв'язків між словами, а й виділити окремі функціональні групи, які відображають різні способи поєднання компонентів у реченні. Зокрема, автори підручника виокремлюють сурядні словосполучення, у яких компоненти рівноправні й належать до однієї частини мови, підметово-присудкові конструкції, що виражають відношення підмет–присудок, та дієслівно-об'єктні словосполучення, де дієслово поєднується з прямим об'єктом. Окремо виділяються атрибутивні словосполучення, у яких модифікатор уточнює або обмежує значення іменника, числівникові конструкції, що поєднують числівник із рахівним словом, а також комплементарні словосполучення, де другий компонент уточнює або доповнює дію дієслова. Локативні та апозитивні словосполучення відображають просторові та описові зв'язки між словами, тоді як стійкі й прийменникові конструкції характеризуються фіксованою структурою або включенням службових слів, що задають синтаксичні

та семантичні рамки. Особливу групу становлять словосполучення з часткою “的”, які забезпечують зв’язок між означенням і означуваним, формуючи підрядні відношення всередині словосполучення. Така класифікація дозволяє комплексно аналізувати словосполучення в китайській мові, поєднуючи їхню граматичну структуру та семантичні функції [7].

Отже, класифікація словосполучень у сучасній китайській мові є багаторівневою та комплексною, оскільки враховує як структурні, так і семантичні параметри. Поєднання різних підходів дає змогу більш повно розкрити природу словосполучення як ключової синтаксичної одиниці китайської мови та зрозуміти закономірності його функціонування в мовленні.

Для проведення комплексного аналізу словосполучень сучасної китайської мови нами було обрано політичний дискурс КНР як сферу дослідження. Політичний дискурс характеризується високою щільністю комунікативних і семантичних одиниць, серед яких словосполучення виконують ключову роль у передаванні складних ідей, ідеологічних меседжів та стратегічних цілей держави. Саме через словосполучення політичний текст може одночасно реалізовувати інформаційну, мотиваційну, регулятивну та оцінну функції, формуючи у читача розуміння як конкретних подій, так і широких соціально-політичних процесів.

Для дослідження були обрані статті: «推动新质生产力和文化软实力相互赋能共同发展» [10], «习近平在参加首都义务植树活动时强调 为山川大地增添锦绣» [11] та «“十五五”规划纲要编制记» [12]. На наше переконання, кожна з них відображає різні жанри китайськомовного політичного дискурсу та дозволяє охопити широкий спектр функцій словосполучень. Перша стаття фокусується на стратегічних економічних та культурних завданнях, демонструючи, як словосполучення використовуються для висвітлення взаємозв’язку між новою якістю виробництва та культурною потужністю, що підкреслює координацію технологічного та культурного розвитку. Друга стаття є прикладом публічного виступу та ритуального заходу, де словосполучення передають емоційне та ціннісне навантаження, формуючи позитивний образ політичного лідера та символізуючи державні пріоритети. Стаття «“十五五”规划纲要编制记» належить до жанру аналітико-репортажного тексту, у якому словосполучення забезпечують точність опису процесів планування та реалізації державних стратегій, структурують інформацію та передають комплексні політичні та організаційні смисли.

Така комбінація матеріалів дає можливість охопити різні функціональні аспекти словосполучень: у стратегічному контексті вони передають взаємозв’язок цілей, завдань і результатів; у символічно-ритуальному – формують уявлення про політичний авторитет, моральні цінності та державну легітимність; у нормативно-адміністративному – конкретизують процедурні та організаційні дії, структурують інформацію та забезпечують точність комунікації. Аналіз цих текстів дає змогу виявити закономірності в практичному вживанні словосполучень, їхню семантичну гнучкість, стилістичні засоби та стратегічні функції у формуванні політичного дискурсу, що є важливим для розуміння сучасної китайської мови у контексті комунікацій високого рівня.

Крім того, обрані статті датовані однією і тією ж тематичною та хронологічною рамкою – березень 2026 року – що дозволяє дослідити сучасні мовні тенденції, актуальні політичні конструкції та інноваційні словосполучення, які активно впроваджуються у китайську офіційну риторику. Вони дають змогу простежити не тільки лексичні особливості, але й контекстуальні зв’язки, коли словосполучення набувають додаткового смислового та функціонального навантаження залежно від комунікативної ситуації, жанру тексту та цільової аудиторії. Таким чином, аналіз цих джерел забезпечує комплексне розуміння функціонування словосполучень у сучасних китайськомовних політичних текстах, поєднуючи семантичний, стилістичний та прагматичний підходи.

Стаття «推动新质生产力和文化软实力相互赋能共同发展», опублікована на сайті 人民日报 30 березня 2026 року, є яскравим прикладом сучасного китайськомовного політичного дискурсу та дозволяє провести глибокий контекстуальний аналіз функціонування словосполучень у таких текстах. У цьому матеріалі широко представлені різні типи словосполучень, які одночасно виконують граматичну та комунікативну функції, формуючи особливу стилістику офіційно-політичного мовлення.

У статті активно використовуються атрибутивні словосполучення, такі як 新质生产力 (xīn zhí shēngchǎnlì) «нова якісна продуктивність», 文化软实力 (wénhuà ruǎn shílì) «культурна м’яка сила», 高水平科技自立自强 (gāo shuǐpíng kējì zìlì zìqiáng) «високий рівень науково-технічної самостійності». Ці конструкції слугують для конкретизації та уточнення понять, формуючи науково-офіційний стиль, характерний для політичних публікацій. Водночас текст багатий на предикативно-об’єктні словосполучення, наприклад, 推动高质量发展 (tuīdòng gāo zhìliàng fāzhǎn) «сприяти високоякісному розвитку», 增强经济竞争力 (zēngqiáng jīngjì jìngzhēng lì) «посилювати економічну конкурентоспроможність» або 提供坚实的物质基础 (tígōng jiānshí de wùzhí jīchǔ) «забезпечувати міцну матеріальну основу», які передають дії держави або керівництва, підкреслюючи активну роль суб’єкта в реалізації стратегічних цілей.

Особливу роль у тексті відіграють обставинні словосполучення, наприклад, 在百年变局加速演进的历史进程中 (zài bǎinián biànjú jiāsù yǎnjìn de lìshǐ jìnchéng zhōng) «в історичному процесі прискореної еволюції змін, що відбуваються раз на століття» чи 以数字技术、信息技术为引领 (yǐ shùzì jìshù, xìnxī jìshù wèi yǐnlǐng) «під проводом цифрових та інформаційних технологій», які встановлюють часові, причинно-наслідкові та умовні рамки для дій, створюючи широку історико-політичну перспективу. Тобто словосполучення не лише уточнюють зміст, але й формують контекст, у якому розкриваються стратегічні цілі та ідеологічні орієнтири.

Окремо варто відзначити використання складних іменних словосполучень, таких як 新质生产力和文化软实力统一于以高质量发展全面推进中国式现代化的伟大实践 (xīn zhí shēngchǎnlì hé wénhuà ruǎn shílì tǒngyī yú yǐ gāo zhìliàng fāzhǎn quánmiàn tuījìn zhōngguó shì xiàndàihuà de wěidà shíjiàn) «продуктивні сили нового типу та культурна м’яка сила об’єднані у великій практиці всебічного просування модернізації за китайським зразком шляхом високоякісного розвитку» або 以人民为中心的发展思想 (yǐ rénmín wéi zhōngxīn de fā zhǎn sīxiǎng) «філософія розвитку, орієнтована на людину». Вони дозволяють компактно передати складні політичні та економічні концепції, формуючи семантичні блоки, які зручно використовувати для побудови логічної структури аргументації.

Контекстуальна функція словосполучень у цьому тексті особливо помітна в аспектах взаємозв'язку економічного та культурного розвитку. Наприклад, словосполучення 新质生产力和文化软实力相互赋能 (xīn zhí shēngchǎnlì hé wénhuà ruǎn shílì xiānghù fù néng) демонструє інтеграційний підхід, коли технологічний розвиток і культура сприймаються як взаємопов'язані складові національної стратегії. Використання дієслівних словосполучень на кшталт 推动, 增强, 提供 (tuīdòng, zēngqiáng, tígōng) створює активну імперативну тональність, що характерна для офіційних повідомлень про політику та стратегію держави. Також численні обставинні словосполучення підкреслюють масштабність і стратегічну значущість явищ, які описуються, а поєднання атрибутивних та складних іменних конструкцій формує цілісний наратив, що органічно поєднує ідеологічні, економічні та культурні аспекти.

Стаття «习近平在参加首都义务植树活动时强调　为山川大地增添锦绣　让中国式现代化底色更加亮丽», опублікована на сайті 新华网 30 березня 2026 року, є прикладом сучасного китайськомовного політичного та соціально-екологічного дискурсу. Текст має насичену офіційно-політичну стилістику, в якій словосполучення виконують одночасно семантичну, комунікативну та експресивну функції, забезпечуючи точність і водночас емоційну виразність повідомлення.

У тексті широко застосовуються іменникові та атрибутивні словосполучення, які уточнюють конкретні дії та концепції, наприклад, 首都义务植树活动 (shǒudū yìwù zhíshù huódòng) «добровільна акція з посадки дерев у столиці», 中国式现代化底色 (zhōngguó shì xiàndàihuà dǐ sè) «основні характеристики модернізації в китайському стилі», 森林可持续经营 (sēnlín kě chíxù jīngyíng) «стале лісове господарство» або 生态产品价值转化 (shēngtài chǎnpǐn jiàzhí zhuǎnhuà) «трансформація цінності екологічного продукту». Ці словосполучення створюють науково-офіційний та стратегічний тон, який характерний для політичних повідомлень, підкреслюючи серйозність і значущість заходів. Вони також слугують для введення складних понять у компактній і зрозумілій формі, що дозволяє читачеві легко орієнтуватися у політичних і соціально-екологічних ініціативах.

Дієслівні словосполучення в тексті, такі як 参加义务植树 (cānjiā yìwù zhíshù) «брати участь в обов'язковій посадці дерев», 增添锦绣 (zēngtiān jǐnxiù) «додавати красу природі», 强化管护 (qiánghuà guǎn hù) «посилювати управління та охорону», підкреслюють активну участь держави, органів влади та населення у реалізації програми. Вони створюють динаміку тексту, роблять його не лише повідомлювальним, але й імперативним, що характерно для офіційного мовлення, де підкреслюється важливість колективних дій для досягнення стратегічних цілей.

Особливу роль відіграють обставинні словосполучення, які задають просторові, часові та умовні рамки подій, наприклад, 在京中共中央政治局委员、中央书记处书记、国务委员等参加植树活动 (zàijīng zhōnggòng zhōngyāng zhèngzhì jú wěiyuán, zhōngyāng shūjì chù shūjì, guówù wěiyuán děng cānjiā zhíshù huódòng) «члени Політбюро Центрального Комітету КПК, члени Секретаріату Центрального Комітету КПК та члени Державної ради в Пекіні, які взяли участь у посадці дерев», 以地定绿、以水定绿 (yǐ de dìng lǜ, yǐ shuǐ dìng lǜ) «зелені насадження визначаються землекористуванням та доступністю води» або 因地制宜做好增绿文章 (yīndìzhìyí zuò hǎo zēng lǜ wénzhāng) «здійснюйте озеленення відповідно до місцевих умов». Такі конструкції допомагають структурувати інформацію, показують логіку дій та формують наративний контекст, який робить політичні ініціативи більш зрозумілими та переконливими.

У тексті також активно використовуються метафоричні та експресивні словосполучення, наприклад, 为山川大地增添锦绣 (wèi shānchuān dàdì zēngtiān jǐnxiù) «додавати краси/пишноти горам і рікам» або 让中国式现代化底色更加亮丽 (ràng zhōngguóshì xiàndàihuà dǐsè gèngjiā liànglì) «зробіть фундамент модернізації в китайському стилі ще яскравішим». Вони створюють емоційний ефект, підкреслюють національну гордість, цінність природного середовища та стратегічний характер дій. Ці вирази поєднують поетичну образність і офіційну лексику, що властиво сучасному китайському політичному дискурсу, де прагнення до гармонії з природою та соціальною відповідальністю передається через лексичні засоби.

Складні іменні словосполучення, такі як 森林可持续经营, 草原保护修复 (sēnlín kě chíxù jīngyíng, cǎoyuán bǎohù xiūfù) або 生态与产业共促 (shēngtài yǔ chǎnyè gòngcù), виконують функцію семантичних блоків, в яких поєднуються економічні, екологічні та соціальні аспекти. Вони дозволяють компактно передати багатовимірну інформацію, формуючи чітку ієрархію понять, що сприяє логічному сприйняттю тексту та підкреслює комплексність підходу держави до розвитку модернізації та охорони природи.

Контекстуально словосполучення в цій статті функціонують як інструмент зв'язку між діями, їх результатами та ціннісними орієнтирами. Наприклад, 统筹利用绿化空间 (tǒngchóu lìyòng lǜhuà kōngjiān) «використовуйте зелені насадження повсюдно» або 实现种与管共抓、生态与产业共促 (shíxiàn zhǒng yǔ guǎn gòng zhuā, shēngtài yǔ chǎnyè gòngcù) «досягти інтегрованого управління та контролю, а також сприяти як екологічному, так і промисловому розвитку» показують, як лексичні конструкції формують комплексне бачення розвитку та задають цільові орієнтири для різних соціальних груп.

Стаття «"十五五"规划纲要编制记», опублікована на сайті 新华网 30 березня 2026 року, є прикладом сучасного китайськомовного політичного та економічно-стратегічного дискурсу, який висвітлює процес розробки та ухвалення ключового п'ятирічного плану Китаю, його стратегічне значення для модернізації країни та забезпечення високоякісного соціально-економічного розвитку.

Текст демонструє поєднання нормативно-адміністративної лексики, ідеологічно оцінних та метафоричних словосполучень, що забезпечує передачу як формальної точності, так і патетичної ваги державних дій. Словосполучення в статті виконують різні функції, одночасно фіксуючи організаційні структури і процедури, підкреслюючи значущість і масштаб плану та мотивуючи суспільну активність.

Зокрема, політико-адміністративні конструкції, як-от «国务院组建"十五五"规划《纲要草案》编制工作领导小组» (guówùyuàn zǔjiàn "shíwǔwǔ" guīhuà "gāngyào cǎo'àn" biānzhì gōngzuò lǐngdǎo xiǎozǔ) або «十四届全国人大四次会议表决通过» (shísì jiè quánguó réndà sì cì huìyì biǎojué tōngguò), слугують для точного опису процедур і повноважень, відображаючи ієрархічну організацію планування. Водночас ідеологічно оцінні словосполучення, такі як «一张蓝图绘到底，必将为基本实现社会主义现代化奠定更加坚实的基础» (yī zhāng lántú huì dàodǐ, bì jiāng wèi jīběn shíxiàn shèhuì zhǔyì xiàndàihuà diàndìng gēng jiā jiānshí de jīchǔ) або «亿万人民万众一心、踔厉奋发» (yìwàn rénmín wànzhòngyīxīn, chuōlì

fènfā), створюють образ масштабного народного залучення та підкреслюють єдність влади та суспільства. Техніко-економічні та стратегічні словосполучення, як-от «20项主要指标、16个方面重大战略任务、109项重大工程项目» (20 xiàng zhǔyào zhǐbiāo, 16 gè fāngmiàn zhòngdà zhànlüè rènwù, 109 xiàng zhòngdà gōngchéng xiàngmù) або «培育壮大高质量发展新动能» (péiyù zhuàngdà gāo zhìliàng fāzhǎn xīn dòngnéng), забезпечують прозорість планування і конкретність поставлених завдань, а конструкції, що описують процес залучення громадськості, такі як «充分听取灵活就业人员、青年、农民工、残疾人等重点群体以及企业意见建议» (chōngfèn tīngqǔ línghuó jiùyè rényuán, qīngnián, nóngmín gōng, cánjí rén děng zhòngdiǎn qúntǐ yǐjí qǐyè yìjiàn jiànyì), акцентують демократичну участь та консенсус у прийнятті рішень.

Стилістично стаття відзначається використанням довгих субстантивних словосполучень із каскадом уточнень, які є типовими для офіційного китайського стилю і дозволяють передати формальну точність та вагомість. Дієслівно-субстантивні конструкції активно спрямовані на мобілізацію дії і формування стратегічних настанов, а метафоричні словосполучення на кшталт «巨笔如椽» (jù bǐ rú chuán) та «蓝图绘到底» (lántú huì dàodǐ) створюють образний простір, підсилюючи патос та легітимізуючи дії держави. Повторювані та паралельні конструкції, наприклад, «坚持…、坚持…、坚持…» (jiānchí…, jiānchí…, jiānchí…) або «抓教育，抓移风易俗，抓文化建设» (zhuā jiàoyù, zhuā yífēngyìsú, zhuā wénhuà jiànshè), формують ідеологічну цілісність тексту, забезпечують впливовий комунікативний потенціал, підкреслюють принциповість державної політики, допомагають зробити текст більш виразним, ритмічним і переконливим, тоді як словосполучення з високою інформативністю через числові дані, дати та назви організацій забезпечують ефект достовірності та конкретності [13, с. 68–69].

Контекстуальна функція словосполучень у статті полягає у взаємодії з читачем, переданні ідеологічного меседжу та демонстрації стратегічної орієнтації. Через активні дієслівні конструкції та імперативні поєднання текст мотивує суспільну участь, через словосполучення, що повторюють концепти «соціалістичної модернізації», «народного єднання» та «партійного лідерства», підкріплює ідеологічну лінію, а через техніко-економічні та стратегічні словосполучення окреслює конкретні завдання, терміни та механізми реалізації плану. Таким чином, словосполучення формують у тексті багаторівневу систему значень, що поєднує інформаційну, оцінну та мобілізаційну функції.

Висновки. Проведений контекстуальний аналіз сучасних китайськомовних політичних текстів підтвердив, що словосполучення є визначальним елементом організації офіційно-політичного дискурсу. Виявлено, що словосполучення в таких текстах виконують ключові функції: вони передають стратегічні цілі держави, формують образ лідера, забезпечують легітимацію політичних рішень та структурують інформацію. Аналіз показав, що у різних жанрах політичного дискурсу словосполучення набувають специфічних смислових та комунікативних відтінків: у стратегічних текстах вони акцентують завдання та цілі, у ритуально-символічних – моральні цінності та авторитет, у нормативно-адміністративних – організовують процедури та плани. Використання як матеріалу дослідження публікацій, присвячених державному розвитку, економічній політиці та виступам керівництва КНР, дало змогу виявити особливості функціонування структурно складних словосполучень, насичених спеціальною термінологією та абстрактною лексикою. З'ясовано, що словосполучення забезпечують не лише синтаксичну організацію тексту, а й практично реалізують когнітивну та комунікативно-прагматичну функції, сприяючи логічній структуризації інформації, репрезентації ключових концептів державної політики, посиленню аргументативності та ефективності мовленнєвого впливу. Отже, словосполучення в сучасному китайському політичному дискурсі є гнучким і потужним інструментом комунікації, що забезпечує точність, переконливість і цілісність тексту.

Література:

1. 新中国成立70年:中国语言学研究进入最繁荣时期. 2019. URL: https://baijiahao.baidu.com/s?id=1643067743944914798&wfr=spider&for=pc (дата звернення: 20.02.2026).
2. 短语的功能类型. 2021. URL: https://baijiahao.baidu.com/s?id=1720087846942977131&wfr=spider&for=pc. (дата звернення: 20.02.2026).
3. 朱德熙. 语法讲义. 北京 : 商务印书馆, 1982. 226 页.
4. 现代汉语八百词. 吕叔湘主编。– 增订本。– 北京：商务印书馆，1999. 765 页.
5. Jerome, L. P. Chinese psycholinguistics. The Routledge Encyclopedia of the Chinese Language. C. Sin-Wai, J. Minett & F. Li Wing Yee, ред. Routledge, 2016. 85 p.
6. 丁声. 现代汉语语法讲话. 商务印书馆. 1999. 241 页.
7. Dejin L., Cheng L. A Practical Chinese Grammar for Foreigners (Revised Edition). Beijing : Beijing Language and Culture University Press, 2008. 664 p.
8. Flogado Á., Cárdenas M. La sintaxis estructural del idioma chino (mandarín estándar): Un manual.Habana: Universidad de La Habana. 1985. 66 p.
9. 贾演准. 外国人实用汉话语法. 北京 : 华语致学出版社, 1998. 230 页.
10. 张东刚. 推动新质生产力和文化软实力相互赋能共同发展. 张东刚. 人民日报. 2026. URL: https://www.xinhuanet.com/politics/20260330/bfb0999c00344ce3bcf16ccf10787671/c.html (дата звернення: 30.03.2026).
11. 新华社. 习近平在参加首都义务植树活动时强调为山川大地增添锦绣，让中国式现代化底色更加亮丽. 新华网. 2026. URL: https://www.xinhuanet.com/politics/leaders/20260330/91c4f33463934db49d00435de95f1d52/c.html (дата звернення: 30.03.2026).
12. 新华社. 为2035年基本实现社会主义现代化奠定更加坚实的基础—“十五五”规划纲要编制记. 新华网. 2026. URL: https://app.xinhuanet.com/news/article.html?articleId=20260330e12276a404664a58b0889797bc54cca3 (дата звернення: 30.03.2026).
13. Іщик Т. О., Цимбал С. В., Кравченко О. О. Граматичний паралелізм у сучасному китайськомовному політичному дискурсі (на матеріалі звітів усенаціональних з’їздів КПК XXI століття). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2025. № 74, т. 1. С. 68–72. DOI: 10.32782/2409-1154.2025.74.1.16.

Tsymbal S., Ilnytska M., Oginska T. Structural-semantic classification of word phrase compounds and their functioning in modern Chinese political discourse

Summary. The article is devoted to a comprehensive study of word combinations in modern Chinese, their structural and semantic classification and features of functioning in the modern political discourse of the People's Republic of China. The relevance of the study is due to the need to systematize modern approaches to the classification of word combinations in the Chinese language, as well as the growing

interest in studying the linguistic mechanisms of the functioning of official political speech. The article considers modern approaches to the classification of word combinations presented in Chinese and foreign linguistics. The structural classification of word combinations, functional types, as well as the principles of their division by the number of components and the degree of semantic fusion are analyzed. Particular attention is paid to the comparison of various typological models proposed by Chinese linguists, which made it possible to identify their common and distinctive features and outline the most productive classification criteria. It was established that the modern system of word combinations of the Chinese language is multi-level and is based on a comprehensive consideration of structural, grammatical, semantic and functional characteristics. The practical part of the study is based on the contextual analysis of modern Chinese-language political texts published in the leading official information publications of the PRC. The work establishes that attributive, verb-object, circumstantial and complex noun phrases function most actively in political texts. They perform nominative, informational, evaluative, argumentative and mobilization functions, contribute to the conceptualization of political processes, the structuring of complex state strategies and the formation of a holistic picture of modern political communication in China. Multi-component phrases play a significant role, allowing for the compact representation of complex socio-political, economic and cultural concepts characteristic of the official style of the Chinese language. A comprehensive approach to their classification makes it possible to more deeply understand the patterns of functioning of Chinese syntax, the peculiarities of the organization of official-political texts and the mechanisms of formation of their semantic space. The results obtained can be used in further research on modern Chinese grammar, syntax, political linguistics, discourse analysis, translation studies, as well as in the practice of teaching Chinese in higher education institutions.

Key words: classification of word combinations, syntactic models, fused word combinations, complex word combination, practical grammar, modern Chinese, political discourse.

Дата першого надходження статті до видання: 30.07.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 02.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 05.11.2026